

Sygn. akt III AUa 391/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Beata Górską

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 czerwca 2022 r. w S.

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do ponownego ustalenia emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 8 lipca 2021 r., sygn. akt VI U 493/21

1. oddała apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz ubezpieczonego S. S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Beata Górską	Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk	Barbara Białecka
--------------	----------------------------------	------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2021 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił S. S. ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy przytoczył treść art. 194j ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 roku poz. 53 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), zgodnie z którym kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w (...) r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i. Pozwany wskazał, iż ubezpieczony prawo do emerytury nabył 1 stycznia 2013 roku, wobec czego brak

jest podstaw do ponownego przeliczenia emerytury powszechnej bez pomniejszania podstawy o kwoty wcześniej pobranych emerytur.

W odwołaniu od powyższej decyzji S. S. wniósł o jej zmianę i ponowne przeliczenie emerytury na nowych zasadach. W uzasadnieniu odwołania powołał się na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/19 wskazując, że jest osobą urodzoną w (...) roku i przysługuje mu prawo do ponownego przeliczenia świadczenia bez odliczania wcześniej pobranych emerytur.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie w całości, wskazując, że wprawdzie wniosek o emeryturę wcześniejszą ubezpieczony złożył przed 31 grudnia 2012 roku, jednakże warunki do uzyskania tej emerytury spełnił po 31 grudnia 2012 roku, tj. w dniu (...) - w dniu ukończenia 60 roku życia.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie przyznał ubezpieczonemu S. S. prawo do przeliczenia emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. zgodnie z art. 194i oraz art. 194j tej ustawy.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

S. S. urodził się w dniu (...). W dniu 27 listopada 2012 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o wcześniejszą emeryturę. Po rozpoznaniu powyższego wniosku, decyzją z dnia 24 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonemu prawo do wcześniejszej emerytury (o symbolu (...)) od (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Obliczając wysokość emerytury, organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1979 roku do 2008 roku. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 43 lata, 1 miesiąc i 21 dni okresów składkowych tj. 517 miesięcy oraz 1 rok, 11 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych tj. 23 miesiące.

Obliczając wysokość emerytury zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej, organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie społeczne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składki i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Kwota składek zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 124.123,36 zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego: 661.001,58 zł, średnie dalsze trwanie życia: 254,80 miesięcy, a wyliczona kwota emerytury: 3.081,37 zł. Wysokość emerytury obliczona zgodnie z art. 183 ustawy emerytalnej wyniosła 3.085,97 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że do emerytury przysługuje deputat węglowy.

W dniu 4 stycznia 2018 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z 11 stycznia 2018 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonemu na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej emeryturę od (...), tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury. Ustalając wysokość emerytury, na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, organ rentowy podstawę obliczenia emerytury pomniejszył o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur.

Obliczając wysokość emerytury, przyjęto:

- kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 154.397,02 zł,
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 702.719,33 zł,

- sumę kwot pobranych emerytur w wysokości 196.223,24 zł,

- średnie dalsze trwanie życia – 219,60 zł miesięcy,

Wysokość emerytury obliczona jako $[(154.397,02 + 702.719,33) - 196.223,24]/219.60$ wyniosła 3.009,53 zł. Emerytura wyliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej okazała się niższa od dotychczas wypłacanej emerytury wcześniejszej, wobec czego organ rentowy wypłacał ubezpieczonemu emeryturę o symbolu (...), w terminie płatności 6. dnia każdego miesiąca

W dniu 26 czerwca 2020 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przeliczenie emerytury, bez odliczania pobranych wcześniejszych emerytur.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie S. S. za zasadne podnosząc, iż stan faktyczny w niniejszej sprawie był w całości niesporny i został przez niego ustalony na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych ubezpieczonego, których autentyczność nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości tego Sądu. Sąd meriti podkreślił, że zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, stąd też przez Sąd Okręgowy zostały ocenione jako wiarygodne i na ich podstawie Sąd ten poczynił ustalenia w sprawie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w niniejszym postępowaniu ubezpieczony domagał się przeliczenia emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, bez pomniejszania świadczenia o sumy kwot pobranych wcześniej emerytur. Odliczenia takiego organ rentowy dokonał w oparciu o art. 25 ust. 1 b ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 53, dalej jako ustawa emerytalna).

Sąd meriti wyjaśnił, że zgodnie z powołanym przepisem, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2017 r. poz. 1189), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Przepis art. 25 ust. 1b został wprowadzony na podstawie art. 1 ust.6 ustawy z dnia 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 637) i wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że wyrokiem z 6 marca 2019 r. w sprawie P 20/16 - a na który to wyrok powoływał się ubezpieczony w odwołaniu od zaskarżonej decyzji - Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w roku 1953, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP. Wyrok Trybunału został opublikowany w dniu 21 marca 2019 r. w Dz. U. z 2019 r., poz. 539.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że ubezpieczonemu niewątpliwie nie przysługuje przeliczenie emerytury z zastosowaniem powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ wyrok ten nie dotyczy mężczyzn, lecz kobiet urodzonych w (...) roku.

Sąd meriti zauważył jednak, że problematyka stanowiąca przedmiot rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego w orzeczeniu z dnia 6 marca 2019 roku, skutkowałą podjęciem przez ustawodawcę inicjatywy w zakresie uregulowania sposobu przeliczania emerytury tj. przywrócenia większej podstawy obliczenia emerytury, ubezpieczonym, którzy zdecydowali się przejść na tzw. wcześniejszą emeryturę nie mając wiedzy, że kwoty tej właśnie wcześniej pobranej emerytury pomniejszą ich emeryturę powszechną. Dotyczyło to urodzonych w (...) roku osób, które wnioski o wcześniejszą emeryturę złożyły przed dniem 1 stycznia 2013 roku.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że ostatecznie w wyniku prac legislacyjnych – w wykonaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r. sygn. akt P 20/16 - ustawą z dnia 19 czerwca 2020 roku o zmianie ustawy o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1222), która weszła w życie w dniu 10 lipca 2020 roku, do ustawy emerytalnej wprowadzone zostały przepisy art. 194i oraz art. 194j.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z art. 194i ustawy emerytalnej, do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w (...) roku, nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222), pod warunkiem że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 roku.

Sąd meriti powołał się również na treść art. 194j ustawy emerytalnej, stosownie do którego:

1. kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w (...) roku, który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 roku, ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i.
2. Przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury.
3. Do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia.
4. Emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszona - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata.
5. Jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas, emerytowi wypłaca się wyrównanie. Kwotę wyrównania stanowi różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, o którym mowa w ust. 4, do dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem ich waloryzacji, a sumą kwot wypłaconych w tym okresie.

Sąd Okręgowy podniósł, że odmawiając odwołującemu zaskarżoną decyzją ponownego ustalenia wysokości emerytury bez pomniejszenia jej podstawy o sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne, organ rentowy działał niezgodnie z przepisem art. 194j i art. 194i ustawy emerytalnej. Ubezpieczony spełnia bowiem wszystkie warunki wymagane przepisem art. 194j ustawy emerytalnej, albowiem urodził się w (...) roku oraz pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 roku.

Sąd pierwszej instancji przypomniał, że ubezpieczony wniosek o przyznanie emerytury wcześniejszej złożył w dniu 27 listopada 2012 roku, zaś w wyniku rozpatrzenia tego wniosku organ rentowy decyzją dnia 24 stycznia 2013 roku przyznał ubezpieczonemu prawo do wnioskowanego świadczenia od (...).

Sąd meriti zauważył, że wbrew temu, co podnosi organ rentowy w zaskarżonej decyzji i w odpowiedzi na odwołanie, przepisy art. 194j i art. 194i ustawy emerytalnej nie uzależniają przeliczenia emerytury powszechnej z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej od tego, by warunki do wcześniejszej emerytury ubezpieczony spełnił do 31 grudnia 2012 roku.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że dokonując wykładni art. 194j ustawy emerytalnej należy przyjąć następujący schemat postępowania interpretacyjnego. Przede wszystkim należy dokonywać wykładni gramatycznej, gdyż sięganie do innych rodzajów wykładni znajduje uzasadnienie dopiero wtedy, gdy wykładnia ta nie doprowadzi do jednoznacznego ustalenia treści analizowanego przepisu. Wykładnia przepisu przebiega w ściśle określonej kolejności, do jej przeprowadzenia niezbędne jest zatem zastosowanie reguł językowych, w efekcie czego przepisowi prawa zostanie przypisany określony sens. Reguły językowe należy przy tym uznawać za znane wszystkim członkom danej grupy językowej. Ustalenie takiej wskazówki interpretacyjnej ma służyć temu, by tekst przepisu był tak rozumiany jak na to

wskazują reguły składniowe oraz normy znaczeniowe danego języka. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, niewątpliwie do ustawodawcy należy dbanie o to, by jego wola została właściwie odzwierciedlona w adekwatnym do niej brzmieniu przepisu. Sąd meriti przy tym podkreślił, że w teorii prawa istnieje ugruntowane stanowisko odnośnie do reguł pierwszeństwa wykładni językowej (por. M. Zieliński: Wykładnia Prawa, Zasady, Reguły, Wskazówki, Warszawa 2002, s. 49). Kierunek ten akceptuje judykatura Sądu Najwyższego i przyjmuje, że w państwie prawnym interpretator musi zawsze w pierwszym rzędzie brać pod uwagę językowe znaczenie tekstu prawnego. Jeżeli zaś językowe znaczenie tekstu jest jasne, wówczas nie ma potrzeby sięgania po inne, pozajęzykowe metody wykładni prawa. Kanon ten gwarantuje przewidywalność stosowania prawa i zapobiega – co do zasady – możliwości niemal dowolnego stosowania innych wykładni uwzględniających funkcje i cele domniemane przez interpretatora. Wykorzystanie innych metod wykładni prawa ma miejsce, dopiero gdy poddawane ocenie unormowania okażą się dysfunkcjonalne albo zmierzają do nadużycia prawa (zob. M. Raczkowski: Wykładnia celowościowo-funkcjonalna a jednolitość orzecznictwa. Przykład orzecznictwa w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (w:) Materiały z konferencji „Jednolitość orzecznictwa: standard - instrumenty – praktyka”, Warszawa 2013).

Sąd Okręgowy wskazał, że podkreśla się również, że stosowanie pozajęzykowych wykładni prawa jest akceptowane, nawet gdy rezultaty wykładni językowej są jasne, ale pozostają w zasadniczej sprzeczności z hierarchią wartości systemu prawa (por. L. Morawski: Zasady wykładni prawa, Toruń 2010; E. Łętowska, K. Pawłowski, Sukces formalizmu - łatwy czy drogi?, Europejski Przegląd Sądowy 2011 nr 8, s. 52-53). Sąd meriti zauważył, że zbieżne stanowisko w tej mierze wyraził także Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 czerwca 2000 r., K 25/99 (OTK 2000 nr 5, poz. 141). Trybunał przypomniał, że wykładnia celowościowa jest odmianą wykładni funkcjonalnej, która charakteryzuje się tym, że - ustalając znaczenie tekstu prawnego - bierze się pod uwagę cele prawa. Stosunkowo szerokie korzystanie z wykładni funkcjonalnej i celowościowej nie może oznaczać jednak okazjonalnego odwołania się do tej metody. Dopiero w pewnych szczególnych sytuacjach rola wykładni funkcjonalnej nie będzie jednak ograniczać się wyłącznie do roli dyrektywy wyboru jednego ze znaczeń językowych, ale może tworzyć swoiste, różne od alternatyw językowych, znaczenie tekstu prawnego. Oznacza to jedynie, że do przekroczenia tej granicy niezbędne jest silne uzasadnienie aksjologiczne, odwołujące się przede wszystkim do wartości konstytucyjnych (K. Płeszka: Językowe znaczenie tekstu prawnego jako granica wykładni (w:) Filozoficzno-teoretyczne problemy sądowego stosowania prawa, pod red. M. Zirka-Sadowskiego, Łódź 1997, s. 69-77).

Sąd meriti zaakcentował, że w takim wypadku wykładnia pozajęzykowa może jedynie dodatkowo potwierdzać, a więc wzmacniać wyniki wykładni językowej wykładnią systemową czy funkcjonalną. (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2000 r., K 25/99, OTK 2000 nr 5, poz. 141 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 1993 r., III ARN 84/92, OSNC 1993 nr 10, poz. 183; z dnia 8 maja 1998 r., I CKN 664/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 7, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 1997 r., III ZP 38/97, OSNAPiUS 1998 nr 8, poz. 234; z dnia 8 lutego 2000 r., I KZP 50/99, OSNKW 2000 nr 3-4, poz. 24 i uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2003 r., III CZP 8/03, OSNC 2004 nr 1, poz. 1). Sąd Okręgowy nadto dodał, że Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno stosować się wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej. (patrz: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2019 r. III UZP 1/19, opubl. w OSNAPiUS z 2020 r. nr 1, poz. 7)

Odnosząc powyższe uwagi do brzmienia treści art. 194j ustawy emerytalnej Sąd pierwszej instancji wskazał, że ustawodawca, posługując się regułami składniowymi oraz normami znaczeniowymi języka polskiego, wyraźnie określił w tej normie prawnej jej adresata. Jest nim bowiem osoba urodzona w (...) roku, która pobiera emeryturę przyznaną na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej, a wcześniej pobierała emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b tej ustawy, przy czym wniosek o tę wcześniejszą emeryturę (wymienioną w art.25 ust.1b) złożyła przed dniem 1 stycznia 2013 roku, (tj. przed dniem wejścia w życie art.25 ust.1b ustawy emerytalnej). Takiej właśnie osobie ustala się ponownie kwotę emerytury od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i ustawy emerytalnej.

Sąd meriti zauważył, że tak samo określał adresata normy prawnej zawartej w art.194j ustawy emerytalnej projekt ustawy zmieniającej z dnia 19 czerwca 2020 roku. W nim również odnoszono się - jako do jednego z warunków

umożliwiających zastosowanie art. 194i ustawy emerytalnej i przeliczenie emerytury z pominięciem art.25 ust.1 b ustawy emerytalnej - do daty złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą (wymienioną w art.25 ust.1b) przed 1 stycznia 2013 r. , a nie do spełnienia warunków do tej emerytury przed 1 stycznia 2013 r., jak chciałby tego organ rentowy.

Sąd Okręgowy powtórzył, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego podlegają wykładni ścisłej i nie powinno stosować się wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2019 r. III UZP 1/19, opubl. w OSNAPiUS z 2020 r. nr 1, poz. 7)

Sąd pierwszej instancji uznając, że z uwagi na to, że wykładnia językowa przepisu art. 194j ustawy emerytalnej doprowadziła do jednoznacznego ustalenia treści tego przepisu, przy czym tak ustalona treść, nie okazała się dysfunkcyjna albo zmierzająca do nadużycia prawa, brak było w ocenie tego Sądu podstaw do stosowania innych rodzajów wykładni.

Podsumowując, Sąd meriti stwierdził, że adresatem normy określonej w przepisie art.194j ustawy emerytalnej jest ubezpieczony, a jego emerytura w związku z tym powinna zostać ustalona ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i ustawy emerytalnej.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy w Szczecinie - na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. - zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do przeliczenia emerytury z pominięciem art. 25 ust.1 b ustawy emerytalnej, tj. zgodnie z art. 194i oraz art. 194j tej ustawy.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy, zaskarżając je w całości i zarzucając mu naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2021 poz. 291) w związku z art. 194i oraz art. 194j ww. ustawy poprzez uznanie, iż ubezpieczony ma prawo do przeliczenia emerytury bez odliczania wcześniej pobranych emerytur.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że przepis art. 194j ust. 1 wprowadzony ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma zastosowanie do osób, które złożyły wniosek o emeryturę wcześniejszą i ją otrzymały przed 01.01.2013 r., to jest przed wejściem w życie przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej.

W oparciu o powyższy zarzut organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie odwołania w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Pismem z dnia 13 września 2021 r. stanowiącym odpowiedź na apelację, ubezpieczony wniósł o oddalenie w całości apelacji organu rentowego oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie, pomimo braku zarzutu apelującego, dla porządku wskazać należy, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Tym samym Sąd odwoławczy zarówno ustalenia jak i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303). Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy pozostawały bowiem bezsporne, a spór dotyczył wyłącznie zastosowania prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny w całości podziela trafne i rzeczowe rozważania Sądu pierwszej instancji w zakresie wykładni art. 194 j ustawy emerytalnej, zaś argumentację organu rentowego w tym zakresie uznaje za chybioną. Przede wszystkim Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że przepisy art. 194j i art. 194i ustawy emerytalnej nie uzależniają przeliczenia emerytury powszechnej z pominięciem art. 25 ust.1b ustawy emerytalnej od tego, by warunki do wcześniejszej emerytury ubezpieczony spełnił do 31 grudnia 2012 roku. Sposób interpretacji art. 194j ustawy emerytalnej, który zdaniem organu rentowego ma zastosowanie do osób, które złożyły wnioski o emeryturę wcześniejszą i ją otrzymały przed 01.01.2013 r., uznać należy za daleko idący. Przepisy art. 194j ust.1 i art. 194i, są jednoznaczne w swej treści. Zważając na ich treści nie sposób przyjąć, aby warunkiem przeliczenia emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1 b, obok daty złożenia wniosku o emeryturę wcześniejszą przed 1 stycznia 2013 r., było uzyskanie prawa do wcześniejszej emerytury przed tym dniem. Żaden z ww. przepisów takiej przesłanki nie zawiera. Dodatkowo za Sądem meriti należy powtórzyć, że brak było podstaw do stosowania innych rodzajów wykładni, skoro wykładnia językowa tych przepisów doprowadziła do jednoznacznego ustalenia ich treści, a która to treść nie okazała się dysfunkcyjna albo zmierzająca do nadużycia prawa. Sąd Okręgowy przy tym słusznie zauważył, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego podlegają ścisłej wykładni i nie powinno stosować się wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2019 r. III UZP 1/19, opubl. OSNAPiUS z 2020 r. nr 1 poz. 7). Tym samym nie sposób dopatrzeć się naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa materialnego tj. art. 25 ust. 1b w zw. z art. 194i oraz art. 194j ustawy emerytalnej.

Podsumowując, skoro adresatem normy wyrażonej w przepisie art. 194j ustawy emerytalnej jest ubezpieczony S. S., bowiem złożył on wniosek o emeryturę wcześniejszą 27 listopada 2012 r. a więc przed dniem 1 stycznia 2013 r., to prawidłowo Sąd Okręgowy przyznał ubezpieczonemu prawo do przeliczenia emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej.

Z powyższych względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego. Zatem, skoro oddalono apelację organu rentowego w całości, uznać należało, że przegrał on postępowanie odwoławcze w całości, a wobec tego zasądzono od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz ubezpieczonego S. S. zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym - 240 zł, zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz.265).

Beata Górka Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Barbara Białicka